

Список літератури

1. Аносов І. П. Антропологізм як чинник гуманізації освіти (теоретико-концептуальні основи). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/inode/27070.html>.
2. Романенко М.І. Сучасна філософія освіти : основні проблеми // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Вип. 8. Запоріжжя: ЗДІА, 2002.
3. Сіднев Л.М., Аносов І.П. До питання про антропологічну сутність змісту освіти // Постметодика. 2002. №7-8.
4. Пазенок В. Гуманістичний принцип сучасної філософії освіти // Філософія освіти. – 2005. № 1. С. 53-73.

УДК 37(09)

Зайченко Н. І.

д. п. н., доцент, доцент кафедри соціальної роботи
та освітніх і педагогічних наук
Національний університет "Чернігівський колегіум"
імені Т. Г. Шевченка

ЛОРЕНСО ЛУЗУРІАГА ПРО СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНУ ІДЕЮ ПАУЛЯ БЕРГЕМАНА

Визначний іспанський освітянин Лоренсо Лузуріага (Lorenzo Luzuriaga Medina) (29.10.1889, Вальдепеньяс – 23.12.1959, Буенос-Айрес) досліджував питання становлення модерної європейської соціальної педагогіки ще в "іспанський" період діяльності (до осені 1936 року), проте тільки в 1950-х роках в аргентинських публікаціях він здійснював детальний аналіз педагогічних праць Пауля Наторпа (Paul Gerhard Natorp), Пауля Бергемана (Paul Bergemann), Пауля Барта (Paul Barth), Отто Вільмана (Gustav Philipp Otto Willmann) та багатьох інших представників соціально-педагогічного напрямку на межі ХІХ – ХХ століть. Одна з найзагадковіших постатей у цій плеяді – німецький педагог Пауль Бергеман (Paul Bergemann) (20.10.1862, Львувек-Шльонський – 8.10.1946, Венглінець), котрий викладав у Єнському університеті. 1891 року на філософському факультеті Галле-Віттенберзького університету Пауль Бергеман захистив докторську дисертацію на тему "Ернст Платнер як філософ-мораліст та його ставлення до Кантівської етики" [1].

У результаті непорозуміння з видатним філософом Паулем Наторпом університетська кар'єра Пауля Бергемана раптово обірвалася. Упродовж 1904–1930 років педагог очолював заснований ним приватний ліцей у Стшегомі (Стригау) [2, с. 35].

Упродовж 1890–1900-х років Паулем Бергеманом було видано низку праць із соціальної педагогіки, зокрема "Три фундаментальні проблеми педагогіки та їх теоретичне розв'язання" (Лейпциг, 1896), "Афоризми із соціальної педагогіки" (Лейпциг, 1899), "Соціальна педагогіка, викладена в основі на науковому дослідженні та з допомогою індуктивного методу, як універсальна або культурна педагогіка" (Гера, 1900), "Народна освіта" (Лейпциг, 1904) та інші.

Лоренсо Лузуріага зауважував, що твір Пауля Бергемана "Соціальна педагогіка..." (Гера, 1900) був виданий майже одночасно із знаменною книгою "Соціальна педагогіка. Теорія виховання волі на основі спільності" (Штутгарт, 1899) Пауля

Наторпа, але ці праці значно різнилися. Якщо Пауль Наторп творив у душі неокантіанського ідеалізму, то Паулеві Бергеману було властиво тяжіння до соціологічного позитивізму.

Останній стверджував, що досконало вивчив педагогічну працю марбурзького професора і на відміну від нього обґрунтовував соціально-педагогічну ідею на емпіричних фактах, використовуючи індуктивний науковий метод [3, с. IX].

У передмові до “Соціальної педагогіки” Пауль Бергеман зазначав, що прагнув “дати уявлення про сучасну теорію освіти із соціально-педагогічної точки зору” [3, с. XI].

При підготовці попередніх праць, наприклад “Еволюціоністська етика як основа наукової педагогіки” (Вісбаден, 1894), освітянин відчував недостатність системного викладу педагогічної теорії на соціально-педагогічних засадах, саме тому він замислив “Соціальну педагогіку” як твір у “душі часу” [3, с. XI].

На погляд Лоренсо Лузуріаги, метою освіти в концепції Пауля Бергемана є “формування активних і енергійних людей, здатних співпрацювати задля розв’язання культурних проблем народу” [4, с. 76].

Найважливішим у вченні німецького педагога Лоренсо Лузуріага вважав розуміння індивідуального духу людини як частки суспільної психіки. Згідно з соціально-педагогічною ідеєю Пауля Бергемана, “індивід мислить, відчуває і діє в усіх істотних моментах так само, як мислить, відчуває та діє суспільство, у якому він народився, у якому виховувався та в якому він зростає” [4, с. 77].

Окремий розділ “Соціальної педагогіки” Пауля Бергемана був присвячений питанням про соціологічні основи теорії освіти, соціальну обумовленість індивідуального життя, суспільне оточення людини, рушійні сили суспільного життя, структуру та організацію суспільної свідомості тощо [3].

Отже, Лоренсо Лузуріага правомірно відмітив філософсько-соціологічний характер соціально-педагогічного дискурсу Пауля Бергемана та його унікальний внесок у розвиток наукової соціальної педагогіки на межі XIX – XX століть.

Список літератури

1. Bergemann P. Ernst Platner als Moralphilosoph und sein Verhältnis zur Kant'schen Ethik von Paul Bergemann. Halle a. S. : C.A. Kaemmerer, 1891. 56 p.
2. Bruno Jahn B. Biographische Enzyklopädie deutschsprachiger Philosophen. München: K-G-Säur, 2001. 732 p.
3. Bergemann P. Soziale Pädagogik auf erfahrungswissenschaftlicher Grundlage und mit Hilfe der induktiven Methode als universalistische oder Kultur-Pädagogik dargestellt. Gera : Druck und Verlag von Theodor Hofmann, 1900. 615 p.
4. Luzuriaga L. La pedagogia contemporanea. Buenos Aires : Losada, S. A., 1963. 151 p.

УДК 378.147

Камінська С. В.

аспірантка кафедри освітології та психолого-педагогічних наук,
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

РОЗВИТОК РЕФЛЕКСИВНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧА МОРСЬКОЇ ОСВИТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

Рефлексія – це процес аналізу своїх думок, почуттів та дій. Вона включає у себе самопізнання та підвищення свідомості про себе, коли людина відсторонюється від повсякденних справ та думок, щоб уважно досліджувати власні думки, почуття та дії. В